

Bohémiens-in-de-dop bevolken de kunstnijverheidsschool

Van een ouderwetse behuizing naar een moderne maatschappij

Spanningen tussen kunstenaar en maatschappij onnodig

„Commercieel” betekent geenszins „artistiek slecht”

Nog wensen-te-over aan de Gabr. Metsusstraat . . .

659.1:37

Een opgewekt, zorgeloos en luidruchtig stel bohémiens-in-de-dop bevolkt de Kunstnijverheidsschool aan de Gabriël Metsusstraat in Amsterdam. Zij brengen fleur en leven in de zaaltjes, waarin men binnenkomt door in het halfduister verborgen deuren en langs ongehoord riskante trap-

petjes. Het zou daar bijzonder ongezellig zijn zonder de warrige artiestenhaven, de slobberige truitjes en corduroy broeken, maar de bezitters hiervan voelen er zich, zo te zien, best thuis en de ouderwetse behuizing belet hen niet zich degelijk voor te bereiden op hun entree in de

moderne maatschappij. Met dat doel zijn zij immers hier. Want hoe artistiek zij ook mogen voelen en denken, er uit zien en zich gedragen, geen van deze leerlingen is in principe voorbestemd later de kunst te gaan bedrijven. Het gros van deze jongemen-

— wij beperken ons nu tot de afdeling Reclame — komt na het eindexamen terecht op reclamebureaux, drukkerijen, uitgeverijen, een enkele bij de (teken)film, daar waar het „commerciële” een grote, zoal niet overheersende rol speelt.

De heer A. D. Copier, in de directiekamer van de school, is zich dit duidelijk bewust.

„De belangstelling voor de industriële vormgeving is groeiende en de opleiding stelt zich daarop meer en meer in”, zegt hij. „Het instituut werkt samen met vakgroepen uit het bedrijfsleven. Het is belangrijk, dat de jongemensen niet te vreemd tegenover de maatschappij staan als zij de wereld worden ingestuurd”.

Vreemd, ook in de gewone menselijke betekenissen. Want deze jonge artiesten hebben niet zelden overgevoelige naturen; veelal zijn zij reeds vroeg door de molens van het leven gedraaid en daaruit enigszins gekreukeld te voorschijn gekomen. De taak van de leraren om de persoonlijkheden uit de cocoon, waarin zij zich hebben gesponnen, los te pellen, mag niet worden onderschat. Alle moeite om deze meisjes en jongens als mensen die hun vak verstaan af te leveren is vergeefs als zij niet tegen de stoten van de zakelijke wereld zijn gepantserd.

Rob Louwman, 20 jaar, die in zijn laatste studiejaar is, vindt dat je op de school „een ander mens wordt”. De verhouding tussen leerlingen en leraren is ongedwongen en kameradschappelijk. Niemand neemt een blad voor de mond, niemand houdt uit verlegenheid zijn mening voor zich, ook niet als deze ingaat tegen die van de leraren.

„We hebben soms debatten op slaande ruzie af”, vertelt de jonge Louwman met vermoedelijk het scheutje overdrijving dat bij zijn leeftijd past.

In elk geval is het duidelijk dat aan de ontwikkeling van de persoonlijkheid — en wat is speciaal voor een artiest belangrijker dan „persoonlijkheid”? — hard wordt gewerkt.

Langs welke lijnen worden die leerlingen — technisch gesproken — op hun werk in de maatschappij voorbereid?

Het eerste opleidingsjaar wordt besteed aan algemene training, die een ruime grondslag moet geven voor het werk in

Copier: „belangstelling groeit”.

de later volgende vakklassen. In het tweede jaar wordt de opleiding gesplitst in drie sectoren: ruimte-ontwikkeling, textiel en grafische vormgeving. In het derde jaar volgt een specialisering, die in het vierde en laatste jaar voortduurt. Dan moeten de leerlingen een productie-programma uitvoeren, waarvoor zij met de vakken uit andere sectoren moeten samenwerken.

Op het ogenblik is de gehele school druk bezig met het inrichten van een denkbeeldig jeugdhotel. Ook hiervan is de bedoeling de leerlingen de overgang naar de praktijk te vergemakkelijken.

Bij zulke opdrachten, die zo uit de praktijk genomen zijn, kunnen de leerlingen tonen waar hun kracht ligt, b.v. in de uitvoering of in het leidinggeven. De productie-leider in spé krijgt hier zijn kans zijn talenten te ontplooiën.

Met dit alles worden veel spanningen, die later tussen kunstenaar en maatschappij zouden kunnen ontstaan, bij voorbaat weggenomen.

De heer W. Jaarsveld, leider van de afdeling Reclame, doet zijn best die spanningen tot het uiterste minimum terug te brengen. Hij kan dit met te-

meer overtuiging doen, omdat hij niet gelooft in de noodzakelijkheid van deze spanningen.

„De artist behoeft het publiek niet te zien als een monster waarvoor hij voortdurend op zijn hoede moet zijn,” vindt hij. „De smaak van het publiek, zo die al bestaat, is bijzonder plooibaar. Een mens kan veel kunstjes leren en de meesten laten zich „hun” smaak gemakkelijk opdringen.

„Veel van de harteakreten van jonge artiesten, die vinden dat zij hun geweten geweld moeten aandoen, willen zij aan de commerciële eisen voldoen, zijn ingebeeld en opgeschroefd. Tientallen werkstukken tonen aan, dat iets commercieel goed kan zijn zonder dat ook maar één artistiek principe in de verdrinking is gekomen.

„Waarom ook niet? De grondfout, die velen maken, is dat zij „commercieel” vaak vereenzelvigen met „artistiek slecht”.

De leerlingen voelen dit grotendeels aan zoals hun leraar.

Erna van Mondfrans, 20 jaar, wier idealeen uitgaan naar het maken van illustratief werk hoopt dat voor haar „de advertenties en de folders” een korte episode zullen zijn. Zij geeft zich niet zo snel gewonnen.

„Je moet wel een beetje kunnen toegeven, maar niet te veel. Doe je dat wel, dan is je werk ook niet goed.”

Maar Ferry Bunder, 21 jaar, die in lay-out-werk op een drukkerij zijn toekomst ziet, is onbezorgd.

„Aan het doen van concessies kun je niet ontkomen”, zegt hij. „Maar als je

Bij de foto's:

1. De leraar (hier de heer W. Jaarsveld, tweede van rechts) is op de Kunstnijverheidsschool niet de met onwrikbare autoriteit omhulde figuur, zoals men die op de meeste andere scholen aantreft. Hij staat bloot aan ongezuurde kritiek en bij de becijfering van het werk kan hij op een fel debat — „op slaande ruzie” af — rekenen.

2. Het „jeugdhotel” eist aller aandacht op. In deze opdracht kan ieder zich naar eigen geaardheid uitleven. Een der leerlingen legt de laatste hand aan een origineel — met meerkant en lepel versierd — bordje met het opschrift „oetzaal”. De sfeer, die een buitenstaander rommelig lijkt, is nuttig en onmisbaar. De leerlingen kunnen vrijelijk met elkaar over het werk discussiëren (waarbij zij bij voorkeur de tafel als zitplaats kiezen) en „aan elkaar werken.”

3. Erna van Mondfrans, Ferry Bunder (links) en Rob Louwman zijn niet bang voor een aantal van de maatschappij op hun „artistiek” geweten. „Het zal met de concessies wel meevallen”. Zij betreuren alle drie, dat zij op de school niet meer over druktechnieken te weten komen, en dat het onderricht in reclame-psychologie stiefmoederlijk is bedeed.